

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-03-09 Nr. K2-3
Vilnius

Posėdis įvyko 2023-03-09.

Posėdžio pirmininkas Rimantas Stanevičius

Posėdžio sekretorė Valda Pranckuvienė

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Jolita Čičiurkienė – Žemės ūkio ministerijos Finansų ir biudžeto departamento Finansų ir apskaitos politikos įgyvendinimo skyriaus vedėja, Šarūnas Orlavicius – Valstybinės darbo inspekcijos kancleris.

Profesinių sąjungų atstovai: Artūras Černiauskas – Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos pirmininko patarėjas, Evelina Šilinytė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos teisininkė, Arvydas Dambrauskas – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Vesta Sharabayka – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkė, Miglė Wantens – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ teisininkė.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidiumo narė, Eigilė Čygaitė-Elzbergienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento vyr. ekspertė, Rimantas Stanevičius – Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas, Advokatų kontoros „Ellex Valiūnas ir partneriai“ ekspertas, Monika Gabalytė – asociacijos „Investors‘ Forum“ politikos ir korporatyvinių reikalų vadovė, Agnė Ribašauskienė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus teisininkė, Jūratė Radzevičienė – Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų advokatė, Gediminas Rainys – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos patarėjas ekonomikos klausimais.

Kiti asmenys:

Rimantė Šalaševičiūtė – Lietuvos Respublikos Seimo narė, Orinta Leiputė – Lietuvos Respublikos Seimo narė, Julita Varanauskienė – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorė, Kristina Jokimaitė – Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamento Pirminės sveikatos priežiūros, odontologijos ir medicininės reabilitacijos skyriaus vyriausioji specialistė.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Darbo santykių komisijos pirmininko rinkimai (darbdavių organizacijų pusė).
2. Dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1899 (2).

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Rūta Juršaitė paklausė, ar Komisijos nariai pritaria posėdžio darbotvarkei.

Komisijos nariai darbotvarkei pritarė.

NUTARTA. Pritarti Darbo santykių komisijos 2023 m. kovo 9 d. posėdžio darbotvarkei.

1. SVARSTYTA. Darbo santykių komisijos pirmininko rinkimai (darbdavių organizacijų pusė).

Rūta Juršaitė paprašė informuoti, kas yra siūlomas pirmininku iš darbdavių pusės atstovų.

Jūratė Radzevičienė informavo, kad darbdaviai komisijos pirmininku siūlo rinkti Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovą Rimantą Stanevičių.

Darbo santykių komisijos nariai neprieštaravo pasiūlytai kandidatūrai.

NUTARTA: Rotacijos principu iš darbdavių pusės Darbo santykių komisijos prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos pirmininku išrinkti Rimantą Stanevičių, advokatų kontoros „Ellex Valiūnas ir partneriai“ ekspertą, Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovą.

2. SVARSTYTA. Dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1899(2).

Rimantė Šalaševičiūtė, Lietuvos Respublikos Seimo narė, pristatė Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-1899(2) (toliau – Projektas). Kalbėjo, kad klausimą dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1899 (2) kovo 2 d. jau svarstė Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos komisija, kurioje buvo pasiūlyta: 1. Pritarti bendram Įstatymo projekto siekiui – skatinti darbuotojus pasitikrinti sveikatą pagal neprivalomas prevencines programas, tačiau konkrečioms Įstatymo projektu siūlomoms nuostatomis nepritarti, nes DSSĮ 21 str. nustatomi privalomi darbuotojų sveikatos patikrinimai dėl darbuotojų darbo sąlygų. 2. Pasiūlyti Darbo kodeksą papildyti nuostata (nuostatomis) dėl darbdavio darbuotojui suteikiamo darbo laiko pasitikrinti sveikatą pagal prevencines programas ir apmokėjimo už šį darbo laiką. 3. Teikti šias išvadas ir pasiūlymus Lietuvos Respublikos trišalei tarybai. Priminė, kad įstatymo projekte siūlomi pakeitimai yra susiję su ankstyvosios prevencijos programomis, kad panaudojama tik pusė tam skiriamų lėšų. Paminėjo, kad darbdaviai nesudaro galimybių pasitikrinti pagal prevencijos programas. Priminė, kad žmonės neturi kasmet eiti tikrintis – yra kriterijai, tikrinimo intervalai (žmogus, pvz., gali kreiptis į darbdavį vieną kartą per tris metus). Siūloma, kad darbdaviui būtų privalu išleisti darbuotoją pasitikrinti pagal prevencijos programas – keisti Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 21 straipsnį. Darbdaviai neprivalo vykdyti kontrolės. Nėra prievolės darbuotojams tikrintis. Darbuotojai galėtų gauti priminimą dėl prevencinio tikrinimosi. Viena diena gali apimti keturias prevencijos programas. Pritarta idėjai, kad reikia aktyvinti žmones. Priminė, kad prevencinis sveikatos tikrinimas padeda išvengti didesnių išlaidų ateityje, kadangi pradinėje stadijoje liga dažniausiai yra išgydoma. Kalbėjo, kad reikia keisti Darbo kodeksą. Priminė, kad dėl įstatymo projekto buvo konsultuotasi su teisininkais.

Julita Varanauskienė, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorė, kalbėjo, kad idėjai pritariama. Klausimas yra dėl finansavimo. Kalbėjo, kad turėtų apmokėti darbdavys, kadangi dalyvavimo prevencijos programoje diena būtų laikoma ligos diena. SODROS skaičiavimais, viena tokia diena kainuotų 110 mln. eurų. Dar kartą paminėjo, kad tai turėtų finansuoti darbdavys arba sveikatos draudimo fondai.

Rimantė Šalaševičiūtė kalbėjo, kad nėra tikslų skaičiavimų dėl lėšų poreikio, kadangi SODRA skaičiuoja lėšas bendram darbuotojų skaičiui.

Julita Varanauskienė pritarė, kad skaičiuota bendram darbuotojų skaičiui. Jeigu būtų finansuojama SODROS lėšomis, reikėtų peržiūrėti, kokių pakeitimų reikėtų imtis.

Kristina Jokimaitė kalbėjo, kad Sveikatos apsaugos ministerija pritaria idėjai. Paminėjo, kad būtų sunku kontroliuoti procesą.

Rimantas Stanevičius priminė, kad Darbuotojų saugos ir sveikatos komisijoje taip pat yra pritarta įstatymo projekto idėjai.

Evelina Šilinytė kalbėjo, kad pačiai idėjai niekas neprieštarauja. Sveikas darbuotojas – laimingas darbdavys. Kalbėjo, kad Darbo kodekse, pvz., 111 str. galėtų būti nuostata dėl darbuotojo

dalyvavimo programose. Dienų skaičių galima būtų tikslinti Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme. Logiška, kad būtų kontrolė, kad darbdavys matytų, ar tikslingai naudojamas, - gal e sveikatos sistemėje būtų galima sukurti įrašą, kuriame matytųsi darbuotojo atvykimas pasitikrinti sveikatos. Galima naudotis privataus sveikatos draudimo praktika.

Artūras Černiauskas nurodė, kad būtų galima pridėti prie tikslinių atostogų, pavyzdžiui 1 dieną per metus. Apmokėjimas turėtų būti iš Sodros biudžeto. Atkreipė dėmesį, kad 100 mln. eurų nėra tikslus skaičius, kadangi yra amžiaus ribos. Dėl kontrolės – informacija turėtų būti e sveikatoje.

Evelina Šilinytė pritarė Artūro Černiausko nuomonei, kad e sveikatoje matosi, kur buvo ir ką tikrinosi žmogus, todėl darbuotojas gali atspausdinti ir atnešti šią informaciją.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė kalbėjo, kad niekas neprieštaruja idėjai, tačiau tai būtų administracinė našta darbdaviui. Paminėjo, kad dėl duomenų apsaugos darbdavys negalės patikrinti, ar skirta diena buvo panaudota pagal paskirtį. Bus dar viena papildoma laisva diena, kuria bus naudojamas nebūtinai sveikatos tikrinimui. Kalbėjo, kad ekonomistai skaičiavo, kad viena papildoma diena kainuoja 0,44 proc. BVP. Mintis gera, bet ne visai tinkamas būdas. Paklausė, kokios yra pagrindinės sveikatos nesitikrinimo priežastys. Ar nėra galimybių, pvz., dviem valandoms išvykti pasitikrinti sveikatą.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, kad sveikata – visų pagrindinė teisė. Darbdavys turėtų išleisti vykti pasitikrinti sveikatą. Darbo kodekse problemų nėra, jo nereikia keisti. Darbdaviai mano, kad apmokama turėtų būti iš SODROS lėšų.

Rimantė Šalaševičiūtė kalbėjo, kad Darbo kodekso 111 str. turėtų būti minima prevencijos programa, tačiau tada reikėtų keisti ir kitus Darbo kodekso straipsnius. Priminė, kad dabar kontrolė pavedama slaugytojams, gal bus geresnė padėtis.

Arvydas Dambrauskas pasiūlė kompromisinį variantą, kai, pagal prevencinę programą pasitikrinus sveikatą skiriama, pvz., 20 eurų. Jeigu bus nustatyta fiksuota suma, žmonės tuo naudosis. Jeigu lėšos bus imamos iš SODROS, bus nuskriausti kiti darbuotojai. Sveikata – žmogaus interesas, tam reikia sudaryti sąlygas.

Evelina Šilinytė sutiko, kad Darbo kodeksas nedraudžia; darbuotojas turi teisę daug ko prašyti, bet ar darbdaviai sutiks, ar kas nors eis į darbo ginčų komisiją dėl šito.

Rimantas Stanevičius pakomentavo, kad dabar pagal Darbo kodeksą darbuotojas gali ne prašyti, o reikalauti.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė kalbėjo, kad prevencinė programa – ne skubi pagalba, galima planuoti iš anksto. Paklausė, ar tai darbo santykių klausimas. Paminėjo, kad darbo ginčų komisija sėkmingai veikia, nėra problema.

Kristina Jokimaitė kalbėjo, kad kol kas laiką ir datą renkasi pats žmogus.

Rimantė Šalaševičiūtė kalbėjo, kad nereikia rištis prie dienų skaičiaus.

Monika Gabalytė paklausė, kodėl žmonės pasyviai tikrinasi sveikatą pagal prevencines programas. Ar jų neišleidžia darbdaviai, ar jie mažai apie tai žino.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, kad darbdaviai pritarę Projektui, jeigu nebūtų imami finansai iš darbdavių šiam reikalui. Didžioji dalis pritaria idėjai.

Rimantė Šalaševičiūtė pakomentavo, kad, jeigu kalbama ne apie darbdavio lėšas, tai nulemia Projekto žlugimą LR Seime. Jei pretenduojama į valstybės lėšas, teigiamo rezultato negalima tikėtis.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, kad nėra tiek įsigilinęs į situaciją, kad galėtų kalbėti apie konkretų finansavimą.

Šarūnas Orlavičius pritarė Rimantui Stanevičiui, kad Darbo kodeksas ir dabar nedraudžia. Pagrindinis klausimas – apmokėjimas. Kalbėjo, kad gal galima būtų dėl šių nuostatų tartis kolektyvinėse sutartyse.

Aurelija Maldutytė taip pat pritarė Rimantui Stanevičiui. Darbdavys privalo duoti darbuotojui neapmokamą dieną. Čekiai – geras variantas. Darbdaviai neprieštarautų, jeigu jiems nereikėtų mokėti papildomai. Žmogus turi matyti naudą, bet ne darbdavių sąskaita. Tiek laisvų dienų

kitos šalys neturi. Dar kartą pabrėžė, kad norėtusi, kad žmonės tuo naudotųsi, bet ne darbdavių sąskaita.

Rimantė Šalaševičiūtė pritarė, kad būtų gerai, jeigu dėl vykimo į prevencijos programas būtų susitarta kolektyvinėse sutartyse, tačiau kolektyvinės sutartys ne visur yra sudarytos. Tai svarbu privačiame sektoriuje. Paminėjo, kad Trišalėje taryboje nebuvo palaikymo dėl kolektyvinių sutarčių.

Evelina Šilinytė kalbėjo, kad susitarti kolektyvinėse sutartyse viešame sektoriuje nėra problema. Tai apima privatų sektorių. Kalbama apie žmones, kurie nepatenka į viešojo sektoriaus kolektyvinių sutarčių sritį.

Aurelija Maldutytė paklausė, ar žinoma, koks procentas darbuotojų tuo naudojasi. Pasiūlė rinkti duomenis, ar tai veikia. Problema, kad žmonės neinformuoti, nežino, kaip pasinaudoti prevencinėmis programomis. Kalbėjo, kad žmonės turi sveikatos dienas. Ar naudojasi jomis, kad galėtų dalyvauti sveikatos prevencijos programose.

Rimantas Stanevičius pritarė Aurelijos Maldutytės nuomonei, kad gerai būtų turėti tokius duomenis.

Rimantė Šalaševičiūtė pakomentavo, kad tokios informacijos nėra. Kalbėjo, kad tokius duomenis galima būtų gauti iš Socialinės aplinkos ir darbo ministerijos.

Evelina Šilinytė kalbėjo, kad nėra renkami tokie duomenys, nežymima, nefiksuoja, žmogus neatsiskaito, kaip naudoja sveikatos dieną.

Rimantė Šalaševičiūtė paaiškino, kad prieš tai kalbėdama turėjo omenyje kolektyvinių sutarčių skaičių.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė kalbėjo, jog Projekto mintis – nesitikrina, kadangi nėra laiko. Paklausė, kiek viešajame sektoriuje pasitikrina pagal prevencines programas, turėdami sveikatinimosi dienas, kokia statistika. Problema sprendžiama brangiai, bet ne per priežastis.

Jūratė Radzevičienė kalbėjo, kad Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija nepritaria projektui. Reikia geriau išnagrinėti situaciją.

Monika Gabalytė kalbėjo, kad darbuotojų sveikata yra svarbu, bet ar siūlomi pakeitimai išspręs problemą.

Rimantas Stanevičius pasiūlė nepritarti projekto redakcijai.

Evelina Šilinytė pasiūlė formuluoti sprendimą taip, kaip jį suformulavo Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos komisija, t. y. pritari idėjai bei siūlyti keisti Darbo kodekso nuostatas.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė pasiūlė pritari tikslui, kad darbuotojas turi tikrintis pagal prevencijos programas, bet nepritarti įstatymo projektui.

Rimantas Stanevičius priminė, kad komisija gali pasisakyti dėl įstatymo projekto, o ne dėl Darbo kodekso keitimo. Projektui pritariančių nėra. Pasitikslino, ar visi pritarę Eigilės Čygaitės-Elzbergienės siūlymui. Klausė, ar galima konstatuoti, kad projektui nepritarta. Apgailestavo, kad nepateisino projekto teikėjų lūkesčių.

Rimantė Šalaševičiūtė pakomentavo, jog gaila, kad darbdaviai prisirišo prie paminėtų 100 mln. eurų, kadangi realiai skaičius būtų daug mažesnis. Nusivylė priimtu sprendimu. Paminėjo, kad Valstybinės darbo inspekcijos atstovai žadėjo įvertinti Darbo kodekso pakeitimus, tačiau nepasisakė, ką galima daryti.

NUTARTA. Bendru sutarimu nepritarti Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1899(2), tačiau pritari šiame įstatymo projekte keliamam tikslui.

Posėdžio pirmininkas
Posėdžio sekretorė

Rimantas Stanevičius
Valda Pranckuviene